

JP „Putevi Srbije“ Vas Obaveštava da je na inicijativu Ministarstva za infrastrukturu i energetiku, Javno preduzeće “Putevi Srbije” kao naručilac, realizovalo Studiju za razvoj okvira i smernica za primenu javno-privatnog partnerstva (JPP) u finansiranju projekata putne infrastrukture, i u organizaciji JP „Putevi Srbije“ 17.04.2012.g. održana je prezentacija i konferencija za novinare na ovu temu.

STUDIJA: RAZVOJ OKVIRA I SMERNICA ZA PRIMENU JAVNO-PRIVATNOG PARTNERSTVA U FINANSIRANJU PROJEKATA PUTNE INFRASTRUKTURE

Ovaj strateški dokument ima tendenciju da kroz debatu oko javno-privatnog partnerstva da odgovor o mogućim modelima finansiranja projekata putne infrastrukture. Analizom potrebnih ulaganja i izvora finansiranja nametnuta je jasna dilema o mogućem privlačenju privatnog kapitala i ostvarenju partnerstva sa javnim sektorom. Posmatrajući problem iz ugla JP “Putevi Srbije” i neophodnog stabilnog izvora finansiranja, pitanje je kako finansijski motivisati privatnog partnera da se svojim kapitalom uključi u izgradnju i razvoj državnih puteva, učiniti mu putne projekte atraktivne za ulaganje, a koji će istovremeno biti na liniji zajedničkog interesa privatnog i javnog partnera.

Imajući u vidu specifičan kontekst javno-privatnog partnerstva, prvi i osnovni korak u postupku ocene i kandidovanja projekata od strane javnog (državnog) partnera, treba da bude sprovođenje društveno-ekonomske analize. Razlog tome treba tražiti u činjenici da je **generalni interes javnog sektora da optimizira ekonomski uticaj putne mreže na razvoj regiona i zemlje u celini, a pre svega ulaganjem u ekonomski racionalne i realistične projekte.**

Iz tog razloga, **prvi kriterijum u odabiru projekata koje javni sektor kandiduje jeste upravo njihova društveno-ekonomska opravdanost, isplativost i izvodljivost.** Ukoliko je potencijalni investicioni projekat javno-privatnog partnerstva društveno-ekonomski potvrđen, u sledećem koraku potrebno je sprovesti finansijsku analizu. **Finansijska analiza** se bavi isključivo finansijskom isplativošću konkretnog projekta i uticajem koji projekat ima na specifične organizacije, učesnike u javno-privatnom partnerstvu. Značaj finansijske analize i sagledavanja efekata projekata iz ugla različitih učesnika u javno-privatnom partnerstvu od značaja je za:

1. **pravilan odabir potencijalnih projekata**, atraktivnih za potencijalne privatne partnere, za koje će izraditi detaljna studija izvodljivosti,
2. **procenu potrebnih stimulacija od strane javnog sektora** da bi određeni potencijalni projekat bio privlačan za ulaganje privatnog sektora,
3. **ocenu efekata na finansijske tokove javnog sektora.**

Analizom tehničkog okvira za primenu partnerstva i uvažavajući pravni aspekt predloženi su potencijalni pilot BOT projekti javno-privatnog partnerstva i to:

1. Deonica **Pojate – Preljina** puta M-5 (E761) koja predstavlja vezu autoputa E-75 Beograd – Niš i puta M-22, odnosno budućeg autoputa Beograd – Južni Jadran.
2. Deonica **Ruma (autoput E-70 granica Hrvatske – Beograd) – Šabac** puta M-21 koja predstavlja vezu Mačvanskog regiona i zapadne Srbije sa Koridorom X (autoput granica Hrvatske-Beograd). Ova deonica bi uključila i izgradnju novog mosta na reci Savi u zoni Šapca.

Pored ove dve deonice, identifikovana su i dva projekta koja uključuju izradu značajnih objekata:

3. Deonica **Bubanj potok (autoput E-75) – Pančevo sa mostom preko Dunava**. Izgradnja ove deonice bi mogla da se radi sa alternativnim vidovima naplate putarine (naplata putarine za celu deonicu, ili samo za prelazak mosta) ili bez direktne naplate putarine od korisnika (odnosno naplatu putem shadow tolls) ako bi se kao cilj postavilo zadržavanje postojećeg režima korišćenja obilaznice oko Beograda bez naplate putarine.

4. Deonica **Novi Sad - Ruma (sa tunelom ispod Fruške gore)** puta M-21. Ova deonica bi takođe mogla da ima alternativne vidove naplate putarine (za celu deonicu ili samo za tunel).

Identifikovana je i mogućnost eksploatacije i održavanja postojećih deonica autoputeva (tzv. „Operation & Maintenance Concessions“ ili „Service Concessions“). Pri tome su definisane dve moguće opcije ovakvih projekta:

Prva opcija podrazumeva ustupanje naplate putarine i održavanja sistema za naplatu putarine privatnom partneru na period od 10 do 15 godina uz njegovu obavezu da preuzme osoblje JP „Putevi Srbije“ zaposleno u Odeljenju za naplatu putarine i modernizuje sistem naplate. Naknada privatnom partneru može biti u fiksnom mesečnom iznosu, ili promenljiva sa bonusima i delom prihoda od naplate putarine u funkciji od njene efektivnosti, a postoji mogućnost i pune koncesije gde bi koncesionar isplaćivao koncesionu naknadu JP „Putevi Srbije“ u zamenu za eksploataciju autoputa.

Druga opcija bi pored upravljanja naplatom putarine uključivala i održavanje predmetne deonice autoputa i koncesionar bi isplaćivao koncesionu naknadu koja bi mogla biti korišćena kao zamena za prihode od putarine. Pri tome je potrebno definisati sveobuhvatne standarde i kriterijume održavanja kojih bi koncesionar morao da se pridržava tokom ugovornog perioda.

Treću potencijalnu grupu JPP projekata čine ugovori za redovno održavanje delova putne mreže zasnovani na nivou usluge (tzv. „performance based contracts“). U vezi sa ovim ugovorima postoje određena pozitivna iskustva stečena kroz pilot projekte u Mačvanskom i Kolubarskom regionu. Međutim, da bi ovi ugovori mogli da se primene na putnoj mreži u Srbiji potrebno je:

1. Da se definišu delovi putne mreže u dobrom/zadovoljavajućem stanju koji bi mogli biti predmet ovakvih ugovora;

2. Da se izvrši obuka osoblja uključenom u ovakve ugovore i sa strane JP „Putevi Srbije“, ali i sa strane potencijalnih izvršilaca;
3. Da se definišu odgovarajući sveobuhvatni standardi održavanja, koji obuhvataju sve elemente puta i putnog inventara i da se definišu kriterijumi za pojedine elemente ili karakteristike puta i putnog inventara.

U narednom periodu, kako je evidentno smanjenje prihoda JP “Putevi Srbije”, potrebno je konkretizovati okvir i razviti dugoročno održiv modalitet finansiranja državnih puteva uz obavezno sagledavanje primene javno-privatnog partnerstva.